

Ключевые слова: профессиональный интерес, профессиональная компетентность, компьютерное моделирование физического процесса, демонстрационный эксперимент, технологии мультимедиа, качество обучения.

SUMMARY

I. Palachanina. Forming of future marine engineers' professional competence by means of multimedia on the physics studies.

Method of forming of future marine engineers' professional competence by means of multimedia is suggested in the article. Methodical recommendation in construction and logical interpretation of lecture material in consideration of normative papers which demand forming of necessary professional competences are given as well. Concrete examples of this methodics use during study of electromagnetic induction and Doppler's effect for electromagnetic waves are considered in the article.

Keywords: professional interest, professional competence, computer design of physical process, show-experiment, multimedia technologies, the quality of education.

УДК 377.121.427

Т. В. Пілюгіна

Національний університет державної
податкової служби України

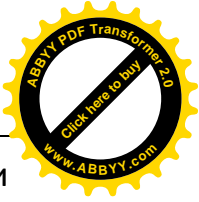
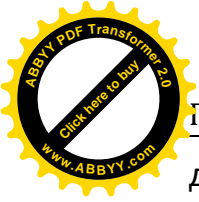
ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ СЛУЖБИ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

У статті розкрито засади міжнародної співпраці освітян у галузі оподаткування, спрямованої на гармонізацію податкових систем, податкової політики та професійної підготовки податкових службовців, що означає приведення податкових систем та професійної підготовки фахівців з оподаткування у різних державах у відповідність і взаємну узгодженість; обґрунтовано пріоритетні напрями професійної підготовки працівників податкової служби у сучасному глобалізованому суспільстві, що забезпечують прозорість систем оподаткування і мінімізацію впливу людського фактора на процес ухвалення рішень.

Ключові слова: працівники податкової служби, професійна підготовка, перепідготовка, підвищення кваліфікації, міжнародна співпраця, глобалізація, адаптація, оптимізація, «людські ресурси».

Постановка проблеми. Проблеми міжнародної співпраці у сфері податкової освіти є надзвичайно актуальними у XXI столітті. Вони досліджуються багатьма провідними науковими установами світу та України зокрема.

Відомо, що податкова справа виникла одночасно з появою держав та пройшла чотири етапи свого розвитку, що характеризувалися своєю неорганізованістю і випадковим характером у стародавньому світі та середніх віках (податки стягувалися у вигляді безсистемних платежів); появою систем збирання податків у Європі часів XVII–XVIII століття, коли податки стали основним джерелом дохідної частини бюджету багатьох

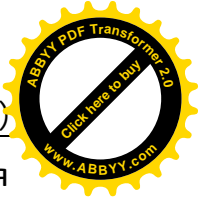
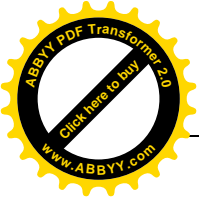

держав та почали розроблятися проблеми теорії і практики оподаткування; становленням науково-теоретичних поглядів на природу оподаткування після Першої світової війни (проведено науково обґрунтовані податкові реформи і закладено фундамент системи збору податків останніх десятиліть) та, нарешті, сучасним періодом розвитку оподаткування, що має більш глибоке теоретичне обґрунтування своїх проблем завдяки податковим реформам, спрямованим на удосконалення систем прямих і непрямих податків у країнах з розвинутою ринковою економікою наприкінці ХХ століття [2].

Однак дотепер не існує ідеальних податкових систем, а відтак ідеальної основи для професійного становлення її працівників. У всіх країнах ведуться теоретичні пошуки наукового обґрунтування податкової політики і практичні пошуки ефективною і справедливою методикою оподаткування. Для досягнення цих цілей податковим службовцям необхідно передусім володіти знаннями податкових теорій (систем наукових знань про суть і природу податків, їх роль і значення в житті суспільства, що є моделями побудови податкових систем держави з різним ступенем узагальнення) та проводити відповідну податкову політику, яка ґрунтується на економічних, юридичних, етичних та організаційних принципах стягнення податків – базових ідеях і положеннях, що застосовуються у податковій сфері.

Сьогодні оволодіння знаннями, розвиток умінь і формування навичок у професійній сфері неможливе без глобального підходу до фахової підготовки людей, що передбачає співпрацю освітян на міжнародному рівні. Її основу становлять норми і стандарти професійного навчання податкової справи, що регулюються законодавчими актами, постановами, договорами й угодами на державному рівні.

Аналіз актуальних досліджень. Аналіз наукової літератури свідчить про те, що вища освіта, зокрема економічного спрямування, всебічно розглядалася у багатьох дослідженнях зарубіжних учених. Історії становлення, розвитку та сучасного стану економічної освіти, що базується на світовій інтеграції присвячено праці Л. Бартолома, Д. Джонстоуна, Дж. Зіммермана, С. Крейнера, Дж. ЛаБердж, , Х. Леавіта, Дж. Пфефера, Дж. Сігфіда, Дж. Скотта, Дж. Томпсона, Дж. Філда та ін.

Теоретичну основу досліджень цього напрямку становлять положення сучасних філософів освіти В. Андрущенко, І. Зязюна, В. Кременя.

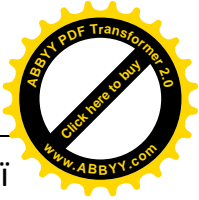
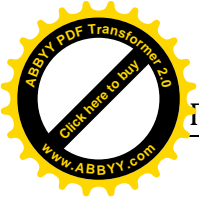
Розвиток вищої освіти за кордоном вивчали такі вітчизняні науковці, як Н. Авшенюк, Ю. Алферов, Б. Вульфсон, О. Глузман, В. Ільїна, Т. Коваль, Т. Кошманова, Л. Пуховська, С. Різниченко, Ю. Романовська, О. Романовський, А. Сбруєва, Є. Хриков, Т. Чувакова та ін.

Управління та міжнародну співпрацю у сфері бізнес-освіти досліджували М. Азаров, А. Брезвін, Л. Євенко, П. Мельник, О. Рогач, А. Філіпенко та ін.

Наукові розробки всіх цих дослідників роблять вагомий внесок у теорію і методологію сучасної світової професійної підготовки у галузі фінансової науки, що ґрунтується насамперед на міжнародних економічних відносинах, спрямованих на економічну інтеграцію та глобалізацію.

Мета статті. Варто зазначити, що дедалі важливішого значення набувають проблеми, пов'язані з міжнародною політикою у галузі податкової освіти, діяльністю міжнародних фінансових, облікових та податкових організацій, що розробляють нормативно-правову основу міжнародної співпраці з питань професійної підготовки податкових службовців.

На жаль, вивчення такого досвіду найрозвиненіших країн світу ще не відбувалося в Україні, тож наші зусилля спрямовані на дослідження діяльності світового наукового товариства з оподаткування з метою отримання можливостей удосконалення вітчизняної фахової підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової сфери, в якій сьогодні найактуальнішим є усунення подвійного оподаткування (що виникає за відсутності взаємозв'язку між законодавчими нормами в окремих країнах) і дискримінації платників податків. Не менш важливими є й інші цілі, такі, як гармонізація податкових систем, податкової політики та професійної підготовки податкових службовців, що означає приведення у відповідність і взаємну узгодженість податкових систем та професійної підготовки фахівців з оподаткування у різних державах; уніфікація фіскальної політики і податкового законодавства, належна професійна підготовка людей, спроможних вдатися до запобіжних заходів щодо ухилення від оподаткування; професійна діяльність, спрямована на гармонізацію оподаткування інвестиційної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Міжнародні зв'язки у галузі податкової освіти спрямовані на забезпечення інтеграції країн у світовий освітній і науковий простір з метою доступу до останніх досягнень освіти, науки, технологій, культури, залучення інвестицій для розвитку світової освіти і науки, взаємної підготовки і перепідготовки фахівців.

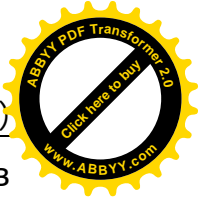
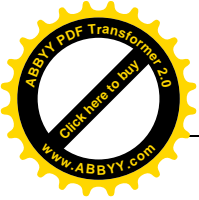
Нормативно-правовому забезпеченню міжнародної співпраці у галузі податкової освіти поклало початок Положення про уніфікацію податкового законодавства країн-членів ЄС (Великобританії, Італії, Франції, ФРН, Іспанії та ін.), що зафіксовано ще у Римському договорі 1957 року. У процесі формування єдиного ринку ці країни прагнули уніфікувати фіскальну політику (спочатку в межах митного союзу), потім розв'язати проблеми подвійного оподаткування, запобігти ухиленню від оподаткування, ліквідувати умови для податкової дискримінації.

У процесі узгодження податкового законодавства країн-членів ЄС була проведена поступова уніфікація стягнення непрямих податків. Деякі акцизи скасовані, інші непрямі податки стягувалися по єдиних ставках. Надалі передбачався поступовий перехід від проведення загальної податкової політики до створення території з єдиним податковим режимом та податковою освітою.

Реформування освіти у фіскальній сфері останніх десятиліть спрямоване на таку підготовку фахівців, яка сприятиме гармонізації їх професійної діяльності та податкової політики загалом, що передбачає насамперед гармонізацію основних показників податкових систем, податкового права різних країн, проблем міжнародного подвійного оподаткування та антиоподаткування, оподаткування інвестиційної діяльності.

У 1993 р. був розроблений документ, що виконував роль Світового податкового кодексу. У ньому було подане сучасне розуміння податкової системи та фахівця з оподаткування, перевірене на досвіді багатьох країн, надані рекомендації для розробки національних податкових законодавств, розглянуті питання створення ефективного податкового апарату [2].

Вступ держав до ЄС, СОТ, ЄЕП та інших міжнародних структур, глобалізація економічної та податкової діяльності переносить питання модернізації підготовки податкових службовців у сферу міжнародних відносин і міжнародної політики на основі міжнародного права.

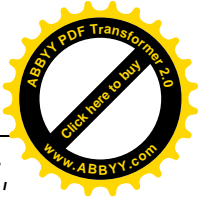
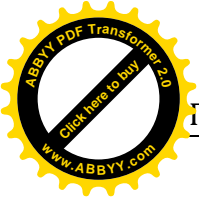
Сьогодні нормативно-правову основу взаємодії податкових органів країн-членів ЄС щодо пріоритетних шляхів професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації своїх кадрів, а також її взаємної адаптації становлять численні документи, які містять міжнародні правові акти щодо уникнення подвійного оподаткування; європейські конвенції щодо видачі правопорушників і надання правової допомоги; встановлений порядок обміну інформацією між державами за спеціальними запитами; інструкції про порядок використання податковими органами можливостей міжнародного бюро Інтерполу у попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів; акти, що стосуються впорядкування міжнародного співробітництва податкових служб, та інші відомчі керівні листи та роз'яснення.

У контексті модернізації розвитку податкових служб Європи і США особливу увагу приділяють підвищенню рівня та якості роботи з кадрами, їх підбору, розподілу і навчанню. Усю діяльність спрямовано на підвищення якісних параметрів, створення наукового фундаменту і банку даних, раціональне використання накопиченого досвіду правоохоронних органів у сфері підготовки, перепідготовки і підвищення кадрів податкових органів.

Процес модернізації не може мати позитивних результатів без зміни філософії кадрового складу, тому основний акцент робиться на так званому важливому компоненті як «людські ресурси». Людський фактор перетворюється у головний фактор успіху, у зв'язку з чим більш активно здійснюється «інвестиція у персонал» [3].

Сьогодні персоналу організації властивий високий динамізм розвитку. Він проявляється не лише у прискоренні процесу оновлення професійних знань, умінь і навичок, але й у постійному посиленні ролі професійно важливих і ділових якостей співробітників узагалі і податківця зокрема. Освіта, кваліфікація та рівень розвитку професійно важливих якостей виступають сьогодні оновленими якісними характеристиками персоналу [3].

Податкова політика будь-якої держави є невід'ємною частиною її фінансової політики, тож відносини, що складаються у сфері податкової освіти держави, регулюються однією із найважливіших галузей фінансового права – податковим правом. Ця система фінансово-правових норм (загальнообов'язкових правил поведінки) регулює суспільні відносини зі встановлення, введення в дію і стягування податків.

Серед чотирьох функцій оподаткування – фіскальної, соціальної, регулюючої та контролюючої наголошується саме на соціальній функції, що визначає особливості сучасної професійної підготовки працівників податкової служби в умовах гуманізації і гуманітаризації суспільства.

До законів про адміністрування податків ставляться особливі вимоги, адже вони торкаються матеріальних інтересів платників податків. Ці закони базуються на професійній етиці, якої майбутні податківці повинні чітко дотримуватися.

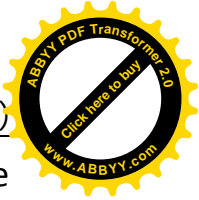
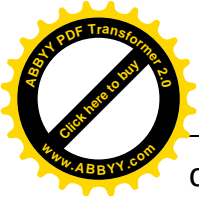
У сучасному світі передбачається створення сталої системи отримання податківцями державних доходів на основі добровільного виконання вимог податкового законодавства платниками податків; компетентного, чинного, неупередженого адміністрування податків; сприяння розвитку підприємництва, що сприяє економічному піднесенню держав.

Сучасні напрями розвитку податкової освіти спрямовані насамперед на забезпечення прозорості системи оподаткування і мінімізації впливу людського фактора на процес ухвалення рішень. Система оподаткування повинна відповідати інтересам як держави, так і платників податків.

Серед головних завдань і професійних функцій податкового службовця ключовим постає завдання створення у суспільстві новітньої атмосфери взаєморозуміння та довіри між державою і громадянами щодо питань оподаткування, встановлення нових партнерських відносин між податковими органами і платниками податків, заснованих на принципах доброчесності, прозорості, неупередженості та законності. Це і визначає суть модернізації професійної підготовки працівників податкової служби.

Деякі науковці виділяють такі закономірності процесу оволодіння податковою професією, як формування цілей діяльності, інформаційної основи діяльності, виконавчої частини діяльності – підсистеми професійно важливих якостей [6, 72].

Актуальною залишається проблема формування персоналізованого навчально-виховного процесу на основі філософського та психолого-педагогічного аналізу діяльності і вимог особистості, адже майбутні фахівці мають не лише накопичувати знання і формувати необхідні для майбутньої професійної діяльності навички, розвивати особистісні професійно важливі якості, але й безпосередньо брати участь у діяльності. Останнє утворить

своєрідне психологічне «прискорення часу», за рахунок чого зможе знятися відстрочування у застосуванні отриманих знань, а також зміниться ставлення до їх здобуття на заняттях. Вирішиться внутрішній особистісний конфлікт, обумовлений необхідністю накопичувати знання і визначати їхню корисність [5, 277].

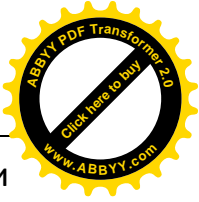
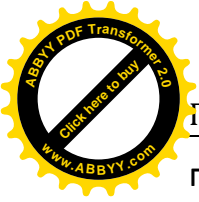
Як зазначено у Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття»), гуманізація міжнародних відносин, утвердження етичних норм міждержавного спілкування, діалогу націй і культур є стратегічними завданнями міжнародного співробітництва у галузі освіти [1].

У сучасних умовах розвитку економіки України, коли посилюється роль держави, особливого значення набуває нормативно-правове забезпечення реалізації державної політики з модернізації державної податкової служби та податкової освіти в Україні.

Згідно з Указом Президента від 5 березня 2004 р. № 278/2004, в Україні ухвалена Концепція адаптації державної служби і податкової освіти до стандартів Європейського Союзу, що набуває великого значення з огляду на стратегічне завдання України щодо здійснення перетворень, які закладають передумови для вступу у члени ЄС. Питання інтеграції України до європейських структур є основною стратегічною метою нашої держави. Однією з важливих умов вступу України до ЄС є потреба у модернізації власної податкової системи і освіти [3].

Висновки. Теоретичний доробок українських та зарубіжних учених має бути практично використаний під час розробки та впровадження державних програм оптимізації податкової освіти у глобалізованому суспільстві, втілений у процес формування середньо- та довгострокової національної політики у галузі економічної освіти України в цілому, зокрема під час обґрунтування пріоритетів розвитку професійної діяльності у галузі оподаткування, підготовки законодавчих актів і нормативно-розпорядчих документів, що стосуються зовнішніх зв'язків України з питань професійної підготовки майбутніх фахівців податкової служби.

«Модернізація податкової служби і освіти спрямована на таку професійну діяльність податківців, яка сприятиме покращанню обслуговування платників податків, поліпшенню адміністрування податків, зменшенню кількості звернень, в т. ч. необґрунтованих, зменшенню контролюючих функцій, зокрема виїзних перевірок суб'єктів

господарювання, удосконаленню механізмів взаємодії між платниками податків та податківцями», – підкреслив Голова ДПА України Олександр Папаїка під час його зустрічі з експертами-членами наглядової ради з питань реалізації проекту «Модернізація податкової служби України – 1» Юпом ван Люнтереном, Матсом Генріксоном та Віталієм Ільїним, що відбулася 18 травня 2010 року [4].

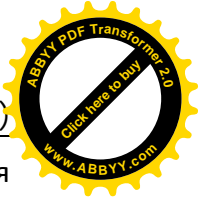
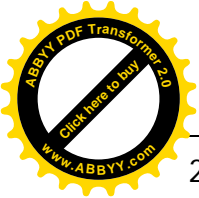
Результатом упровадження Програми модернізації буде трансформація державної податкової служби України у принципово нову податкову службу європейського зразка, що прискорить процес інтеграції України до Європейського Союзу.

Професійна підготовка працівника податкової служби передбачає глибоке засвоєння основ побудови податкової системи, принципів взаємодії її складових частин у межах податкового права. Такі дисципліни розкривають теоретичні основи і практичні завдання формування податкової політики підприємства у межах податкового законодавства.

Майбутній фахівець з оподаткування повинен усвідомити, що його професійна діяльність, податкова політика держави загалом будуть спрямовані на розкряпачення сил ринку, подолання спаду виробництва, стимулювання пріоритетних сфер діяльності і структурних перетворень у країні. Цим спеціалістам держава довіряє свою фінансову безпеку, а отже, і своє майбутнє. Це велика честь і відповідальність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття») : за станом на 3 листопада 1993 р. – Офіц. вид./ Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]. – № 89. – С. 3. – Режим доступу : http://uazakon.com/documents/date_5x/pg_irwjios/pg3.htm.
2. Донбаська державна машинобудівна академія : консп. лекц. з дисц. «Податкова система» [для студ. екон. спец. усіх форм навч.] [Електронний ресурс]. – Краматорськ, 2001. – Режим доступу : www.dgma.donetsk.ua/~uia/pdfs/ps/ps002.pdf.
3. Нормативно-правове забезпечення модернізації ДПС України в контексті європейської інтеграції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://referaty.pp.ua/abstracts/ua/pravo/pravo_23998.php.
4. Основні функції та завдання Департаменту розвитку та модернізації державної податкової служби [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.sta.gov.ua/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=89040&cat_id=88998&ctime=1198074649597.
5. Професійна етика працівника державної податкової служби як складова етики державного службовця України : зб. наук. пр. за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф.,

29-30 берез. 2005 р. / М-во освіти і науки України, Державна податкова адміністрація України [та ін.] – Ірпінь : Національний університет ДПС України, 2006. – С. 305–309.

6. Суббот А. Кадрова політика – основа ефективності та життєдіяльності і безпеки податкової системи. Безпека професійної діяльності працівників податкової міліції / Суббот А., Жаров А., Корнеєв Ю. – Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2006. – С. 56–93.

РЕЗЮМЕ

Т. В. Пилюгина. Тенденции и перспективы профессиональной подготовки работников налоговой службы в глобализованном обществе.

В статье раскрыты принципы международного сотрудничества работников образования в сфере налогообложения, направленного на гармонизацию налоговых систем, налоговой политики и профессиональной подготовки налоговых служащих, что означает приведение налоговых систем и профессиональной подготовки специалистов по налогообложению в разных странах в соответствие и взаимную согласованность; обосновано приоритетные направления профессиональной подготовки работников налоговой службы в современном глобализованном обществе, которые обеспечивают прозрачность систем налогообложения и минимизацию влияния человеческого фактора на процесс принятия решений.

Ключевые слова: работники налоговой службы, профессиональная подготовка, переподготовка, повышение квалификации, международное сотрудничество, глобализация, адаптация, оптимизация, «человеческие ресурсы».

SUMMARY

T. Piliugina. The tendencies and perspectives of tax officers' professional training in a globalized society.

The article reveals the basis of educators' international cooperation in the sphere of taxation, directed at the tax systems, tax policies and tax officers' professional training harmonization, that means putting tax systems and tax officers' professional training into order and mutual conformity; substantiates the preferential ways of tax officers' professional training in a modern globalized society which ensure clarity of tax systems and minimization of a human factor influence on a decision making process.

Key words: tax officers, professional training, retraining, advanced training, international cooperation, globalization, adaptation, optimization, «people resources».

УДК 001.891:378.018.4 (091) (038)

І. В. Соколова

Маріупольський державний університет

ПРИНЦИПИ ВІДБОРУ ТА КЛАСИФІКАЦІЇ ПОНЯТЬ У НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

У статті обґрунтовано принципи відбору понять у наукових дослідженнях неперервної професійної освіти: історизму, системності, цілісності, автономності, діалогічності, самопізнання, креативності, фрактальності, тезаурусного моделювання понять. Представлено авторську класифікацію понять дослідження неперервної професійної освіти.

Ключові слова: поняття, педагогічна термінологія, неперервна професійна освіта, тезаурус наукового дослідження, тезаурусне моделювання понять.